

3. Jalilova, N. D. (2024). Lingual Analysis of Idioms Comparison in Uzbek and English Languages. CyberLeninka.
4. Tursunnazarova, E. T. (2024). Comparative Semantic Study of Phraseological Units in English and Uzbek Languages. CyberLeninka.
5. Naimov, D. M. (2024). Cultural Reflections: Typological Analysis of Idioms in Uzbek and English. In Current Issues of Language Training in a Globalized World, 1(1).
6. Palmer, F. R. (1981). Semantics. Cambridge University Press.
7. Baker, M. (2018). In Other Words: A Coursebook on Translation (3rd ed.). Routledge.

**DEMOKRATIK TRANZIPT MUAMMOLARI VA
AKSILDEMOKRATIK REJIMLARNING YEMIRILISHI.**

Abduvaitova Ra’no Sharafiddin qizi

O‘zbekiston Milliy universiteti Ijtimoiy fanlar fakulteti

“Siyosatshunoslik” yo‘nalishi talabasi.

Annotatsiya: *Mazkur maqolada, siyosiy tranzit va uning evalutsion tarixini o‘rganish mumkin. Shuningdek tranzitologiya — siyosiy tizimlarning avtoritar tuzumlardan demokratiyaga yoki boshqa boshqaruv shakllariga o‘tishini o‘rganilishi. Bu soha davlatlarning siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy o‘zgarish jarayonlarini tahlil qilib, tranzit jarayonlarining omillari, xususiyatlari va muammolarini aniqlashga yordam berishi. So‘nggi yillarda G‘arb, Markaziy Osiyo mamlakatlari, Rossiya va boshqa hududlarda kuzatilayotgan tranzit jarayonlarining ta’siri. Undan tashqari Demokratyaning to‘lqinlari, aksildemokratiya va davlatlarning XX asrdan keyingi transit masalalari va dunyo tartibotining o‘rnatilishi, ushbu muammolarning nazaryalar asosidagi modeli va ular o‘rtasidagi muammolari, Paktning qiyosiy modelini ko‘rishingiz mumkin.*

Kalit so‘zlar: *Tranzitologiya, tranzit nazariyalari, postsotsialistik jamiyatlar, postkommunistik mamlakatlar, transformassiyalashuv jarayonlari, liberallashuv, postmodernlik, siyosiy modernizatsiya, modernizatsiyalash to‘lqinlari. loyihalari, demokratlashtirish*

Аннотация: *В этой статье вы можете изучить историю политического транзита и его эволюцию. Также известная как транзитология, это наука о переходе политических систем от авторитарных режимов к демократии или другим формам правления. Эта область анализирует процессы политических, социальных и экономических изменений в странах и помогает выявить факторы, характеристики и проблемы транзитных процессов. Влияние транзитных процессов, наблюдаемых в последние годы на Западе, в странах Центральной Азии, в России и других регионах. Кроме того, вы можете увидеть волны демократии, контрдемократии и переход государств после 20-го века и*

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

установление мирового порядка, теоретическую модель этих проблем и проблем между ними, а также сравнительную модель Пакта.

Ключевые слова: *Транзитология, теория транзита, постсоциалистические университеты, посткоммунистические государства, трансформационная борьба, либерализм, постмодернизм, профсоюзная модернизация, подходы к модернизации. юристы, демократы*

Annotation: *In this article, you can study the history of political transit and its evaluation. Also, transitology is the study of the transition of political systems from authoritarian regimes to democracy or other forms of government. This field analyzes the processes of political, social and economic change of states and helps to identify the factors, characteristics and problems of transit processes. The impact of transit processes observed in the West, Central Asian countries, Russia and other regions in recent years. In addition, you can see the waves of democracy, counter-democracy and the issues of transit of states after the 20th century and the establishment of world order, the theoretical model of these problems and the problems between them, the comparative model of the Pact.*

Keywords: *Transitology, transit theory, postsocialist universities, postcommunist states, transformational struggles, liberalism, postmodernism, union modernization, modernization approaches. lawyers, democrats*

Tranzitologiya - totalitar va avtoritar siyosiy tizimdan demokratik tizimga o'tayotgan mamlakatlardagi siyosiy jarayonlarni o'rganadigan siyosatshunoslik yo'nalishi. Transitologiya siyosiy modernizatsiya nazariyasi bilan chambarchas bog'liq. Ular nazariy va uslubiy jihatdan (umumiy kategorik apparat va metodologik yondashuvlar) va shaxslar darajasida (ko'plab taniqli siyosatshunoslar siyosatshunoslikning ikkala sohasida ham o'z ishlari bilan mashhur) yaqin. Ammo agar siyosiy modernizatsiya nazariyasi dunyoning rivojlanayotgan uchinchi mamlakatlari muammolariga qaratilgan bo'lsa, u holda tranzitologiyani asosiy yo'nalishi zamonaviy jamiyatning asosiy tuzilmalari allaqachon shakllangan va ba'zi hollarda biz bu haqda gapiradigan mamlakatlardagi siyosiy jarayonlarga qaratiladi. Demokratik rejimlar mavjudligi tajribasiga ega bo'lgan mamlakatlarda demokratlashtirish muammolari birinchi marta Germaniya, Italiyadagi totalitar fashistik rejimlarni bartaraf etish zarurati urushdan keyingi yillarda yuzaga keldi.⁴¹ Yaponiyada avtoritarizm va militarizm to'qnashdi. Bu mamlakatlarda allaqachon sanoat rivojlangan bo'lib, Germaniya va Italiyada natsistlar hokimiyatga kelishidan oldin bir necha o'n yillar davomida demokratik tipdagi siyosiy rejimlar mavjud edi. Keyinchalik shunday muammolar janubiy Yevropa mamlakatlarida - Ispaniya, Portugaliya va Gresiyada

⁴¹ Линц Х.Х., Шмиттер Ф., Степан А. Крах демократических режимов. – М.: Московская школа политических исследований, 1996. – С. 10–60.

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

paydo bo‘ldi, bu yerda avtoritar boshqaruv davridan keyin demokratik tamoyillarga qaytish boshlandi. Shu bilan birga, Lotin Amerikasi mamlakatlarida shunday o‘zgarishlar kuzatildi va harbiy diktaturalar demokratik yo‘l bilan saylangan hukumatlarga o‘z o‘rnini bera boshladi. Siyosatshunoslik ilmiga ko‘ra, avtoritarizmdan demokratiyaga o‘tishning asosiy shakllari evolyusion, inqilobiy, harbiy tarzda o‘tadi. Evolyusiya hukmron elitada keskin o‘zgarishlarsiz demokratik islohotlarni bosqichma-bosqich amalga oshirishni nazarda tutadi. Inqilob - bu siyosiy rejimning tez va tubdan o‘zgarishi. Harbiy bosqinchilik, harbiy bosqin ostidagi totalitar yoki avtoritar tuzumning harbiy mag‘lubiyatidan so‘ng, demokratiyaning tashqaridan “implantatsiyasi” bilan tavsiflanadi. Masalan, Yaponiya va Germaniyada Ikkinchi jahon urushidan so‘ng, urushdan keyingi bosqinchilik sharoitida siyosiy demokratiya asoslari yaratildi. Erishilgan natijalarning mustahkamligi va qaytarilmasligi nuqtai nazaridan S.Xantington demokratiyaga o‘tishning uchta modelini belgilab berdi: Birinchidan, chiziqli yoki klassik model. Shu yo‘l orqali misol Buyuk Britaniya, Shimoliy Yevropa mamlakatlari rivojlangan. Bu model demokratlashtirish muammolarini izchil hal etish, uning qaytarilmasligini ta‘minlash bilan tavsiflanadi. Demokratiyaga o‘tishning klassik modeli - an‘anaviy siyosiy hokimiyatning bosqichma-bosqich o‘zgarishi, fuqarolarning huquq va erkinliklarini kengaytirish, ularning siyosiy ishtiroki darajasini oshirish jarayoni. Ikkinchidan, siklik model. Ushbu modelni tanlash dastlab Lotin Amerikasi mamlakatlari tajribasini umumlashtirishga asoslangan. Bu shtatlarning ko‘pchiligida demokratiyaga o‘tishga birinchi urinishlar 19 asrda, ispan mustamlakachiligidan ozod bo‘lganidan so‘ng darhol amalga oshirilgan. Biroq, Lotin Amerikasining aksariyat mamlakatlarida barqaror demokratiyalar o‘z samarasini bermadi. Ko‘pincha demokratik boshqaruv harbiy to‘ntarishlar va harbiy diktaturalarning o‘rnatilishi bilan to‘xtatilgan, ammo fuqarolik rejimlarining avtoritar degeneratsiyasi holatlari tez-tez bo‘lgan. Avtoritarizm davrlaridan keyin demokratlashtirish davrlari keldi va aksincha. Siklik rivojlanish Lotin Amerikasida demokratiyaga o‘tishning etarli darajada ijtimoiy-iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy omillar bilan qo‘llab quvvatlanmaganligining natijasi edi Uchinchidan, dialektik model. Germaniya va Italiyada, shuningdek, Ispaniya, Portugaliya va Gresiyada sodir bo‘lgan Bu mamlakatlarning barchasi o‘z davrida siyosiy modernizatsiya yo‘lidan ancha oldinga siljishga muvaffaq bo‘ldi. Biroq, demokratik o‘zgarishlar qaytarib bo‘lmaydigan holga kelgani yo‘q. Bu mamlakatlardagi g‘alaba qozongan totalitar va avtoritar siyosiy rejimlar demokratik institutlarning rivojlanishini bekor qildi. Keyinchalik demokratiyaga qaytishni inkorni inkor etish sifatida ko‘rish mumkin, shuning uchun demokratik rivojlanishning bunday yo‘li dialektik deb ataldi. Dunyoning ko‘pgina mamlakatlarida demokratiyaga o‘tish tajribasining uchta asosiy bosqichi tilga olinadi: 1) avtoritar tuzumning inqirozi va uni liberallashtirish; 2) demokratiyaning qaror topishi; 3) demokratiyani mustahkamlash. 1.Avtoritar yoki totalitar rejimning inqirozi uning qonuniylik darajasining keskin pasayishi natijasida yuzaga kelishi mumkin. Tarixiy amaliyot shuni ko‘rsatadiki, bunday delegitizatsiyaning sabablari har qanday sababga ko‘ra xarizmatik liderni yo‘qotish, aholining hukmron mafkuradan ommaviy

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

umidsizlikka tushishidir, bu ko‘pincha avtoritar yoki totalitar hokimiyatning samarasizligi bilan bog‘liq. Rejimning inqirozli vaziyatida "qattiq" va "yumshoq" chiziqlar vakillari o‘rtasida kurash davom etmoqda. Birinchisi mavjud tuzumni, jumladan, repressiya yo‘li bilan saqlab qolishga intilayotgan bo‘lsa, ikkinchisi yon berish va qisman islohotlar orqali keskinlikni bartaraf etish zarur deb hisoblaydi. “Yumshoq” yo‘nalish tarafdorlarining g‘alabasi rejimni liberallashtirishga yo‘l ochadi. Bunda liberallashtirish deganda fuqarolarga ma‘lum huquq va erkinliklarni ta‘minlash, cheklangan demokratiya deb ataladigan elementlarni joriy etish tushuniladi. Hukmron elita o‘z hokimiyatini saqlab qolishni istab, siyosiy rejimga tashqi hurmat qozonishga harakat qilmoqda. Liberallashtirish natijasida fuqarolik jamiyati (agar u allaqachon shakllangan bo‘lsa) faolligini kuchaytirish va rolini oshirish uchun sharoitlar paydo bo‘ladi. Liberallashtirish avtoritar (totalitar) tuzumning yanada yemirilishi va yemirilishi hamda keyingi bosqichga – demokratiyani qaror toptirishga bosqichma-bosqich o‘tishni ham anglatadi.

2. Demokratiyani qaror toptirish jarayonining asosiy tarkibiy qismlari, bir tomondan, raqobatbardosh partiya tizimini shakllantirish, ikkinchi tomondan, davlat hokimiyati mexanizmlarini demokratik institutsionallashtirishdir. Demokratiyani qaror toptirish bosqichida yangi siyosiy tuzumning konstitutsiyaviy asoslari yaratiladi. Biroq, sodir bo‘lgan o‘zgarishlar qaytarib bo‘lmaydigan bo‘lib qolishi uchun keyingi, uchinchi bosqich - demokratiyani mustahkamlash bosqichi zarur. Bu bosqichda demokratik institutlarni yakuniy qonuniylashtirish amalga oshiriladi, jamiyatning siyosiy hokimiyatning yangi mexanizmlariga moslashishi sodir bo‘ladi. Turli mamlakatlar va mintaqalarda demokratiyaga o‘tish tajribasini umumlashtirish asosida siyosatshunoslar bunday o‘tishning qonuniyatlari haqida quyidagi xulosalarga kelishdi: bozor iqtisodiyoti bilan siyosiy demokratiya o‘rtasida uzviy va uzviy bog‘liqlik mavjud; demokratiyaga o‘tish texnologik, ijtimoiy-madaniy va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ma‘lum darajasini talab qiladi; demokratlashtirishning ijtimoiy asosini jamiyatda yetakchi o‘rinni egallagan o‘rta sinf tashkil etadi; fuqarolik jamiyatini shakllantirmasdan turib demokratiyani shakllantirish mumkin emas. 1970-yillarning o‘rtalaridan boshlab, aksildemokratik rejimlar yemirilishining global jarayoni jadal rivojlana boshladi va yer sharining deyarli barcha qit‘a va mintaqalarini qamrab oldi. S.Xantington bu jarayonni demokratlashtirishning uchinchi to‘lqini deb atadi. Demokratlashtirishning birinchi to‘lqini, uning fikricha, 1820 yildan 1926 yilgacha bo‘lgan 100 yildan ortiq vaqtni qamrab oldi va Yevropa va Amerika qit‘alarining ko‘plab mamlakatlariga ta‘sir ko‘rsatdi. 1926 yildan boshlab, Italiyada Mussolinining fashistik diktaturasi yakuniy tasdiqlangan yildan boshlab, demokratiyalar sonining qisqarishi va totalitar va avtoritar siyosiy rejimlar sonining ko‘payishi bilan tavsiflangan qaytish yoki teskari to‘lqin boshlanadi. 1942 yildan boshlab, ya‘ni. Ikkinchi jahon urushining burilish nuqtasidan boshlab, demokratlashtirishning ikkinchi to‘lqini boshlandi, bu, Xantingtonning fikriga ko‘ra, 1962 yilgacha davom etdi. Keyin yana orqaga qaytish boshlanadi, Lotin Amerikasi, Osiyo, Afrika va hattoki harbiy to‘ntarishlarning uzoq zanjiri bilan belgilanadi. Yevropa (Gresiya, 1967) mamlakatlari. Demokratiklashtirishning uchinchi to‘lqini demokratik o‘zgarishlar bilan

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

boshlanadi, dastlab Janubiy Yevropa (Ispaniya, Portugaliya, Gresiya), so'ngra Lotin Amerikasi va Sharqiy Osiyo mamlakatlarida. Demokratiklashtirishning uchinchi to'ldirib 1980-1990-yillar oxirida inqiroz bilan yakunlandi. Sovet Ittifoqi va Markaziy va Sharqiy Yevropa mamlakatlaridagi kommunistik tuzumlar. Shu paytdan boshlab postkommunistik rivojlanish jarayonlari tranzitologiyaning nisbatan mustaqil ilmiy fanida shakllangan asosiy tadqiqot ob'ektiga aylandi. Dastlab, sobiq sotsialistik mamlakatlarda demokratik rejimlarni shakllantirish muammolari siyosiy modernizatsiya nazariyasi uchun an'anaviy yondashuvlar va tranzitologik tushunchalar asosida o'rganildi. Postkommunistik mamlakatlarda yangi iqtisodiy va siyosiy institutlarni barpo etish istiqbollari Germaniya, Italiya, Janubiy Yevropa va Lotin Amerikasi davlatlarining posttotalitar va post-avtoritar rivojlanish tajribasidan kelib chiqqan holda baholandi. Vaqt o'tishi bilan postkommunistik o'tishlarni o'rganuvchi G'arb siyosatshunoslarining qarashlari ikkiga bo'linib ketdi. Ba'zilar, masalan, A. Leyphart va F. Shmitter kabi taniqli olimlar bugungi kunda Sharqiy Yevropa mamlakatlarida va postsovet hududida sodir bo'layotgan jarayonlar o'zining barcha o'ziga xosligi bilan hali ham analog deb hisoblaydilar. demokratlashtirishning uchinchi to'ldirib ta'sir qilgan boshqa mintaqalarda sodir bo'lgan jarayonlar va voqealar. Yana bir qarash ham shakllandi. Amerikalik siyosatshunos S.Terri fikricha, postkommunistik mamlakatlar duch kelayotgan muammolar avvallari totalitarizm va avtoritarizmdan demokratiyaga o'tgan mamlakatlardagi muammolardan kamida beshta farqga ega. Birinchi farq, postkommunistik mamlakatlarda ular bir vaqtning o'zida bozor iqtisodiyoti va plyuralistik demokratiyani yaratishga harakat qilishlari bilan bog'liq. Bozor iqtisodiyoti va barqaror demokratik tizimni bir vaqtda shakllantirishga intilish postkommunistik o'tish davrining ichki qarama-qarshiliklarini keltirib chiqaradi. Garchi uzoq tarixiy istiqbolda demokratiya va bozor bir-birini to'ldirib, mustahkamlab tursa-da, sobiq sotsialistik davlatlarni isloh qilishning hozirgi bosqichida ular bir-biriga zid keladi. U quyidagi sxema bo'yicha amalga oshiriladi: tub iqtisodiy islohotlar aholi turmush darajasining jiddiy pasayishiga olib keladi, bozorga o'tishning dastlabki bosqichidagi qiyinchiliklar siyosiy beqarorlikni keltirib chiqaradi, bu esa huquqiy va institutsional asoslarni yaratishni qiyinlashtiradi. kelgusida iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish uchun xorijiy sarmoyalarni jalb etishga to'sqinlik qiladi, iqtisodiy tanazzulning davom etishiga yordam beradi, iqtisodiy tanazzul esa, o'z navbatida, jamiyatdagi siyosiy keskinlikni kuchaytiradi. Ikkinchi farq ijtimoiy-iqtisodiy sohaga ham tegishli. Iqtisodiy va sanoat taraqqiyoti pastroq bo'lgan mamlakatlarda demokratiyaga o'tish davrida milliy iqtisodiyotning yangi tarmoqlarini yaratish vazifasi qo'yildi. Va post-kommunistik davlatlar bir vaqtning o'zida ko'plab sanoat tarmoqlarini tubdan qayta qurish va o'zgartirish bilan allaqachon mavjud bo'lgan sanoat tarmoqlarining muhim qismini butunlay yo'q qilish zarurati bilan duch keldi. 3.Uchinchi farq postkommunistik mamlakatlarning yuqori etnik xarakteri bilan bog'liq. Bu millatchilik tuyg'ularining tarqalishiga olib keladi. Millatchilik o'zining har qanday ko'rinishida, qoida tariqasida, demokratiyaga juda mos kelmaydi, chunki u ba'zi millatlarning boshqalardan ustunligini ta'kidlaydi va shu bilan jamiyatni etnik jihatdan ajratib turadi va

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

haqiqiy fuqarolik jamiyati paydo bo‘lishiga to‘sqinlik qiladi. Terri postkommunistik va avtoritar o‘tish o‘rtasidagi to‘rtinchi farqni fuqarolik jamiyati muammosi bilan bog‘laydi. Uning nuqtai nazaridan, ushbu kontsepsiyaning Sharqiy Yevropa va sobiq SSSRning bugungi voqeliklariga tatbiq etilishi odatda juda shubhali. Fuqarolik jamiyati nafaqat davlatdan mustaqil bo‘lgan siyosiy va jamoat tashkilotlarining mavjudligini, balki ularning muayyan chegaralar doirasida o‘zaro ta’sir qilish qobiliyatini ham nazarda tutadi. Bunday institutsional chegaralarsiz, ijtimoiy guruhlar va liderlarning umumiy qabul qilingan o‘yin qoidalariga rioya qilishga tayyorligisiz siyosiy tizimning falajlanishi mumkin. S.Terri xalqaro sharoitda postkommunistik rivojlanishdagi beshinchi farqni ko‘radi. Ular urushdan keyingi yillarda Germaniya va Italiyaga yoki 1970-yillardagi janubiy Yevropa mamlakatlariga qaraganda kamroq qulaydir. Bugungi kunda G‘arb ekspertlari orasida muayyan post-kommunistik mamlakatning demokratik o‘tish muvaffaqiyatini baholashga sub’ektiv, geosiyosiy yondashuv tarqala boshladi. Tashqi siyosati AQSh va boshqa G‘arb davlatlarining manfaatlariga mos keladigan davlatlar ijobiy baholanadi. Aksincha, xalqaro siyosatda mustaqillik ko‘rsatayotgan davlatlar avtoritar tendensiyalarni namoyon etishi uchun qoralanadi.⁴²

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak bugungi kunga kelib dunyo davlatlaridagi transit muammolari asosan 3 ta yo‘l orqali qurildi

-Juan Linz va Alfred Stepan – tranzitologiyaning mashhur olimlari. Ular o‘tish jarayonlarini chuqur tahlil qilishgan.

-“Pakt modeli” – elita ichidagi kelishuv asosida demokratiyaga o‘tish.

-“Mobilizatsiya modeli” – xalq bosimi, norozilik harakatlari orqali o‘zgarish amalga oshirgan. Xususan Markaziy Osiyo esa faqatgina “Pakt modeli ” asosida⁴³ amalga oshiriladi, aynan siyosiy elitaning demokratik islohotlari xalq tomonidan to‘liq qo‘llab-quvvatlanmasligi ya’ni “zamonaviy Mobilnizatsiya modeli” ga asoslanmasligi bilan ifoda etish mumkin.

Va quyidagi jadval orqali transit jarayonini boshdan kechirgan va boshdan kechirayotganligi va ularning bugungi kunda qanday ekanligi bilan ko‘rish mumkin

Davlat	Tranzit davri	Tranzit yo‘nalishi	Holati / Natija	Ilmiy izoh / Olimlar fikri
Germaniya □□	1945–1949	Natsizm → Demokratiya	Muvaffaqiyatli	G‘arb yordami bilan demokratik institutlar tiklandi (Huntington, Linz & Stepan)
Italiya □□	1943–1946	Fashizm → Demokratiya	Muvaffaqiyatli	Faschist tuzum tugadi, respublika e’lon qilindi (Carothers,

⁴² Omonov B., Isanova G. Siyosiy tizim. Uslubiy qo‘llanma. Toshkent, Mumtoz so‘z, 2023. –336 bet

⁴³ Левицкий С., Вэй Л. Конкурентный авторитаризм: гибридные режимы после холодной войны. – М.: Издательство «Логос», 2011. – С. 5–50.

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

				Huntington)
Ispaniya □□	1975–1982	Avtoritarizm → Demokratiya	Muvaffaqiyatli	"Kelishilgan tranzit" modeli (Juan Linz, O'Donnell & Schmitter)
Portugaliya □□	1974–1976	Avtoritarizm → Demokratiya	Muvaffaqiyatli	Uchinchi to‘lqin boshlanishi (Huntington)
Rossiya □□	1991–2000 → hozirgacha	Kommunizm → Demokratiya → Avtoritarizm	Muvaffaqiyatsiz / Orqaga qaytish	"Raqobatli avtoritarizm" (Levitsky & Way)
O‘zbekiston □□	1991– hozirgacha	Sovet tuzumi → Avtoritar barqarorlik	Davom etmoqda (qisman islohotlar)	Neo-patrimonial tizim (Collins, Erica Marat)
Qozog‘iston □□	1991– hozirgacha	Sovet tuzumi → Avtoritarizm	Demokratiya yo‘q	Rasmiy raqobatli, amalda avtoritar boshqaruv (Way & Levitsky)
Qirg‘iziston □□	2005, 2010, 2020	Avtoritarizm → Demokratiya (urinishlar)	Beqaror, yarim demokratiya	Faollik bor, ammo barqaror tizim shakllanmagan (Olcott, Freedom House)
Tunis □□	2011–2021	Avtoritarizm → Demokratiya → Avtoritarizm	2021 yildan orqaga qaytish	Arab bahorining yagona umidi edi, ammo demokratik tizim barqarorlanmadi (Stepan)
Misr □□	2011–2013 → hozirgacha	Avtoritarizm → Demokratiya → Avtoritarizm	Harbiy avtoritarizm qaytdi	"Chuqur davlat" nazariyasi (Olivier Roy, Brownlee)
Gruziya □□	2003	Avtoritarizm → Demokratiya	Yaxshilanish mavjud	Gibrid rejimdan demokratiyaga o‘tish (Levitsky, Freedom House)
Ukraina □□	2004, 2014	Avtoritarizm → Demokratiya	Muvaffaqiyat sari harakat	Kuchli fuqarolik jamiyati – demokratiyaga intilish (Carothers)

- 1- Хантингтон С. Третья волна: Демократизация в конце XX века. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2003. – С. 15–90.
- 2- Линц Х.Х., Степан А. Проблемы демократического перехода и консолидации: Южная Европа, Южная Америка и посткоммунистическая Европа. – М.: Весь Мир, 2001. – С. 3–45.
- 3- Карозерс Т. Переход от авторитаризма: предварительные выводы о неопределённых демократиях. – М.: Издательство ИНИОН РАН, 2002. – С. 23–70.
- 4- Даймонд Л. Развитие демократии: путь к консолидации. – М.: Издательство Московского центра Карнеги, 2003. – С. 45–110.
- 5- Левицкий С., Вэй Л. Конкурентный авторитаризм: гибридные режимы после холодной войны. – М.: Издательство «Логос», 2011. – С. 5–50.
- 6- Марат Э., Коллинз К. Политика Центральной Азии. – Вашингтон: University of Washington Press, 2016. – С. 85–130.
- 7- Линц Х.Х., Шмиттер Ф., Степан А. Крах демократических режимов. – М.: Московская школа политических исследований, 1996. – С. 10–60.
- 8- Фиш М. Демократия в тупике: провал открытой политики в России. – Кембридж: Cambridge University Press, 2005. – С. 12–70.
- 9- Freedom House. Nations in Transit. – Washington D.C., 2000–2024 гг. – (ежегодные отчёты, URL: <https://freedomhouse.org>).
- 10- Omonov B., Isanova G. Siyosiy tizim. Uslubiy qo‘llanma. Toshkent, Mumtoz so‘z, 2023. –336 bet

ALLOMALAR YURTIDIR BU O‘ZBEKISTON

Ibadullaev Saloxiddin

Nurobod tumani 2-son politexnikumi rus tili va adabiyoti fani o‘qituvchisi

Annotatsiya: *O‘zbekiston — Markaziy Osiyoda joylashgan, boy tarixi, madaniyati va tabiat manzaralari bilan ajralib turadigan davlatdir. Ushbu mamlakat qadimiy shaharlari, masalan, Samarqand, Buxoro va Xiva, buyuk ilm-fan va san‘at markazlari bo‘lgan. O‘zbekistonning o‘ziga xosligi uning an‘anaviy hunarmandchiliklari, mehmondo‘stligi va milliy taomlari bilan ham bog‘liq. Mamlakatda ko‘plab tarixiy obidalar, masjidlar va qal‘alar mavjud bo‘lib, ular UNESCOning Butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritilgan. O‘zbekistonning tabiati ham xilma-xil: cho‘l, tog‘ va daryo manzaralari sayyohlarni o‘ziga jalb qiladi.*

Kalit so‘zlar: *tarixiy shaxslar, madaniy meros, ta‘lim, sayyohlik, an‘anaviy hunarmandchilik, ilm-fan va madaniyat.*

Аннотация: *Узбекистан — государство в Центральной Азии, отличающееся богатой историей, культурой и природными ландшафтами. Древние города этой страны, такие как Самарканд, Бухара и Хива, были крупными центрами науки и искусства.*